

Het invriezen en bewaren van embryo's

Inleiding

U kreeg te horen dat het waarschijnlijk mogelijk is om embryo's in te vriezen en te bewaren. Een aantal belangrijke zaken die hiermee te maken heeft, staat hieronder beschreven. Voordat u besluit de embryo's te laten bewaren vragen wij u de onderstaande informatie door te nemen.

Waarom blijven er embryo's over?

Bij de huidige IVF-procedure ontstaan regelmatig meerdere embryo's. Om meerling-zwangerschappen zoveel mogelijk te voorkomen worden er niet meer dan één of twee 'verse' embryo's tegelijkertijd in de baarmoeder geplaatst. Het kan dus zijn dat er embryo's overblijven. Deze kunnen door invriezen worden bewaard en op een later moment worden gebruikt.

Welke embryo's kunnen ingevroren worden bewaard?

Overgebleven embryo's die zich drie of vier dagen na de punctie goed hebben ontwikkeld in het laboratorium en er dan onder de microscoop goed uitzien, kunnen worden ingevroren. Goede embryo's geven een goede kans op een zwangerschap.

De minder fraai uitzierende verse embryo's zijn waarschijnlijk niet zo vitaal dat zij de invries- en ontdooiprocedure kunnen overleven. Deze embryo's worden daarom niet ingevroren.

De praktijk leert dat in ongeveer 10% van de IVF-behandelingen, tot invriezen en bewaren (cryopreservatie) kan worden overgegaan.

Redenen voor het bewaren van embryo's

Goede embryo's geven een goede kans op een zwangerschap. Het bewaren van embryo's geeft de mogelijkheid uit één IVF-behandeling twee of meer kansen op een zwangerschap te realiseren. De ingevroren embryo's kunnen later worden gebruikt (ontdood en in de baarmoeder geplaatst) als de IVF-behandeling waarin ze ontstonden mislukte, of als later de wens voor een volgend kind bestaat.

De invries- en ontdooiprocedure

De invriesprocedure

Embryo's die voor het bewaren in aanmerking komen worden in een vloeistof (cryoprotectant) overgebracht. Deze vloeistof voorkomt zoveel mogelijk dat de embryo's door het invriezen en ontdooien beschadigen. Daarna worden de embryo's in rietjes overgebracht en ingevroren. De embryo's worden bewaard in een diepvriesvat met vloeibare stikstof, dit heeft een temperatuur

van -196 °C (diepgevroren). Het is niet mogelijk dat ieder paar een eigen diepvriesvatje heeft. In een vat worden dan ook embryo's van meerdere paren opgeslagen. Met het oog op de (overigens uiterst kleine) kans dat rietjes in het vat met bacteriën of virussen worden besmet door nieuwe rietjes die daarbij worden geplaatst, is het een vereiste dat de paren van wie de in te vriezen embryo's zijn vóór het invriezen worden getest op infectieziekten.

Het testen op infectieziekten

Voorafgaande aan het invriezen van embryo's wordt u allebei getest op hepatitis-B, hepatitis-C en HIV. Als u uit het Caribisch gebied, Azië of Afrika (uitgezonderd Marokko) komt, of een van deze landen regelmatig bezoekt, dan wordt u ook getest op HTLV1/2.

Als u in de afgelopen twee jaar al bent getest is dit niet nodig, tenzij de mogelijkheid bestaat dat u in de tussenliggende periode een van deze ziektes heeft opgelopen.

U krijgt de resultaten van deze onderzoeken te horen. Als de testuitslagen goed zijn, kunnen uw embryo's worden ingevroren. Mocht u besmet zijn dan wordt u verwezen naar een internist voor nader onderzoek en behandeling.

De kwaliteit van embryo's na ontdooien

Het invriezen en ontdooien heeft meestal tot gevolg dat er enkele cellen waaruit een embryo bestaat, stuk gaan. De overgebleven cellen kunnen zich in principe verder ontwikkelen tot een kind. Na het ontdooien worden de embryo's nog één dag in het laboratorium (in de stoof) gekweekt. Eén of twee van de embryo's die stabiel blijven of groeien worden in de baarmoeder geplaatst. Voor het aantal ingevroren embryo's dat in één keer geplaatst kan worden, gelden dezelfde regels als voor het plaatsen van 'verse' embryo's. Soms zijn na het ontdooien alle cellen van het embryo stuk gegaan. Het embryo is dan niet meer vitaal en wordt niet in de baarmoeder geplaatst. Deze niet vitale embryo's worden in het laboratorium vernietigd.

Zwangerschappen en kinderen ontstaan uit ingevroren bewaarde en ontdooide embryo's

Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat kinderen die uit ingevroren bewaarde embryo's zijn ontstaan hogere risico's op aangeboren afwijkingen lopen dan kinderen die geboren worden uit verse embryo's.

Aansprakelijkheid

De huidige stand van de techniek van invriezen en ontdooien brengt kwaliteitsverlies van de embryo's met zich mee, waardoor de kans op een zwangerschap afneemt.

Het UMCG is niet aansprakelijk voor schade die wordt toegebracht aan embryo's of voor het verloren gaan van embryo's als gevolg van de door haar zorgvuldig, met in achtneming van de stand van de wetenschap, uitgevoerde invries- en ontdooiprocedure. Evenmin is het UMCG aansprakelijk voor het verloren gaan of beschadigen van embryo's door oorzaken in de sfeer van overmacht, zoals technische tekortkomingen van de gebruikte apparatuur of oorzaken van buitenaf zoals brand, inbraak of diefstal.

Zeggenschap over embryo's

U houdt samen met uw partner zeggenschap over de embryo's. Dit betekent dat u samen (ook wel de bewaargevers genoemd) beslist wat er met de embryo's gebeurt. Naast het plaatsen van embryo's in de baarmoeder voor een eigen (volgende) zwangerschap kunt u de embryo's ook afstaan voor wetenschappelijk onderzoek. U kunt de embryo's ook laten vernietigen. Wanneer er vijf jaar na het invriezen nog embryo's liggen opgeslagen wordt u benaderd met de vraag wat u wilt dat met de embryo's wordt gedaan. U moet dan een besluit nemen. U mag de embryo's nog langer laten bewaren, maar dan wordt u hierover in het vervolg jaarlijks benaderd.

Het plaatsen van ingevroren embryo's

Het plaatsen van ingevroren embryo's in de baarmoeder gebeurt alleen als beide partners dat wensen. U bepaalt samen, in overleg met uw behandelaar, wanneer de embryo's zullen worden ontdooid voor de plaatsing. Dit zal altijd enkele dagen na een eisprong zijn. Soms is het nodig de menstruatiecyclus met hormonen na te bootsen om de baarmoeder in een optimale toestand te brengen; bij een zwangerschap blijft u dan gedurende de eerste twaalf weken hormonen gebruiken. Het plaatsen van een ontdooid embryo is technisch vergelijkbaar met het plaatsen van een 'verse' embryo.

Wat gebeurt er met overgebleven ingevroren embryo's

Als u de embryo's niet wilt houden voor eigen gebruik, bestaat de mogelijkheid ze af te staan voor wetenschappelijk onderzoek of om ze te laten vernietigen. Als u en uw partner hierover van mening verschillen, worden de embryo's na overleg met u vernietigd.

Als de embryo's zijn ontstaan uit donoreicellen of donorzaad van een eigen donor, is er sprake van een bijzondere situatie. De eiceldonor of zaaddonor moet al vóór de donatie schriftelijk aangeven of zij/hij gebruik wil maken van het recht op zeggenschap ten aanzien van het gebruik van de embryo's, als deze niet meer voor een zwangerschap bij de wensouders worden gebruikt.

Mocht de donor niet instemmen met het afstaan van de embryo's voor wetenschappelijk onderzoek, dan zullen de embryo's worden vernietigd.

Afstaan voor wetenschappelijk onderzoek

Als u de embryo's wilt afstaan voor wetenschappelijk onderzoek, dan kunt u hierover meer lezen in de brochure IVF-behandeling op onze website www.vpg.umcg.nl.

Postuum (na overlijden) gebruik van embryo's

- Als u beiden mocht komen te overlijden, dan worden de nog ingevroren embryo's vernietigd, ook als deze zijn ontstaan uit donorzaad of donoreicellen.
- Als de eikel- en/of zaaddonor die bijgedragen heeft aan het ontstaan van de embryo's overlijdt, worden de embryo's ook vernietigd.
- Als een van u beiden mocht komen te overlijden dan worden de embryo's vernietigd, tenzij u schriftelijk heeft aangegeven de embryo's te willen bewaren voor gebruik door de langstlevende. Het UMCG wil vooralsnog niet bijdragen aan postume voortplanting. De embryo's zullen dan in geval van wens tot voortplanting naar een ander laboratorium moeten worden vervoerd.

Het vernietigen van embryo's

De ingevroren bewaarde embryo's worden vernietigd wanneer één of u beiden daarvoor een schriftelijk verzoek indient. Als na vijf jaar bewaren blijkt dat u bent gescheiden of dat we niet meer met u in contact kunnen komen, dan worden de embryo's vernietigd. Dit gebeurt ook met embryo's die uit donorzaad of donoreicellen zijn voortgekomen.

Als na vijf jaar bewaren blijkt dat u van mening verschilt over de bestemming van de embryo's, dan is er geen basis meer voor het langer bewaren en worden de embryo's vernietigd. Als het IVF-team het niet veilig of het anderszins onverantwoord vindt om de ingevroren embryo's in de baarmoeder te plaatsen, worden de embryo's na overleg met u vernietigd.

De bewaringstermijn

Om onnodige opslag van embryo's te voorkomen, moeten alle ingevroren embryo's worden gebruikt voordat een volgende (IVF of ICSI) behandeling wordt gestart. In verband met de beperkte opslagcapaciteit en het beheer, wordt u na vijf jaar benaderd met de vraag wat u verder met de embryo's wilt. Als u ze nog langer wilt bewaren wordt u jaarlijks benaderd. In verband hiermee wordt u verzocht om adreswijzigingen aan het secretariaat van het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde van het UMCG (Postbus 30 001, huispostcode CB35, 9700 RB Groningen) door te geven.

Kosten

Vooralsnog zijn er geen kosten verbonden aan het invriezen, bewaren of ontdooien van embryo's, zolang deze afkomstig zijn uit IVF-behandelingen die vergoed worden door de zorgverzekeraars. Voor het terugplaatsen van een embryo wordt het gebruikelijke tarief in rekening gebracht. We adviseren u van tevoren contact op te nemen met uw zorgverzekeraar over eventuele vergoedingen.

In Nederland is afgesproken dat het plaatsen van ingevroren embryo's toegestaan is bij vrouwen tot de leeftijd van 45 jaar. Zorgverzekeraars vergoeden echter géén kosten voor vruchtbaarheids-onderzoek en behandeling bij vrouwen van 43 jaar en ouder. Het plaatsen van embryo's bij vrouwen tussen 43 en 45 jaar komt dan voor eigen rekening.

Vragen

Als u na het lezen van deze informatie nog vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met een medewerker van het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde van het UMCG. Het telefoonnummer is (050) 361 30 86, bereikbaar op werkdagen tussen 8.00-12.00 uur.

www.vpg.umcg.nl

Voor meer informatie over het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde van het UMCG.

Patiënteninformatie april 2016